

ВЛАСНИК ЗМАЈ—ЈОВАН ЈОВАНОВИЋ.

ГОДИНА ДРУГА

ИЗДАЈЕ ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА.

ГЛАВНИ САРАДНИК
А Б У К А З Е М.У Н О В О М Е С А Д У
10 Августа 1879.ИЗЛАЗАК И ЦЕНУ
ВИДИ НА ЗАВРШЕТКУ ЛИСТА.

А ш и к о в а њ е.

II.

„Моје песме што јављају кад кад
„О љубави и љубавном бају,
„О пољупцу, чедном загрљају —
„Све су снови, снови и стихови.

Лудвиг Уланд.

Од кад сам, пре неколико година, прочитао ту песмицу неумрлог песника немачког, Лудвига Уланда, од тог доба чудноватим очима гледим на многе и многе „умне производе“, били сад у стиховима или у прози, били они писани или речени. Уланд је ту у неколико речи издао тајну многих песника он је у четир кратка реда навео праву језгру многих лирских песама и у милој округлости рекао је искрено шта је управо истина и шта је поезија.

До душе и то морам признати, да од тог доба немам она уживања и оне сласти у читању ма и најлепших песама, као што сам имао пре него што сам проучио ту Уландову песму. Мени је, као оно момку мисирском, који је с плахом душом тежио, да скине вео који покриваше кип „истине“ у храму вароши Сајиде. Он је мислио, да ће иза вела видети бог те пита какву тајну — јер све што је скривено дејствује на нас чудноватом чаролијом. А кад је скинуо вео, кад је открио лице и није видео ништа иза бела вела, паде онесвешћен на земљу, јер није могао поднети ту грозну обману.

Ја истина сад не падам на земљу кад прочитам који сличан несмисао, какву четвороредну глупост, која почиње са много „ах!“ и „ој!“; ја сам сад уверен, да садржај тих стихова није истинит, с тога и не ушливишу на мене тако одсудно. Али признати морам, да сам онда, кад сам први пут прочитао Уландову песму, доста био кажњен и за туђе песме, које сам држао да су истините а боме и за оне, које сам згрешио и сам.

Помислите само, ви читате какву љубавну песму

пуну невиних осећаја и ситних уздисаја, пуну блажене наде или мила задовољства, из ког провирује неко тајанствено признање, које се хоће и да скрије и да се, умотано у мирисима, прикаже осталоме свету. Те плаве очи, та врана коса, те меке груди, та румена усна — на жалост — и не постоје, нема их нигде на свету; мирисави пољупци постоје само у живој машти песниковој; чедни загрљаји показују само бујну жељу његову али никако догађај, које на себи носи и мајушни знак истине. Ја не кажем, да нема на свету плавих очију, врране косе, меких груди, румених усана, мирисавих пољубаца и чедних загрљаја, има их боме, има их и сувише, али их нема за оног песника. Па на послетку, да допустим да песник заиста може слободно да гледи у „плаве очи“ или да љуби „мирисава уста“, како је далеко она слика у његовој песми од права, битна оригинала!

Уланде! Уланде! Ти си можда много згрешио али си нас ипак довео ближе к истини.

Или помислите, неко дође с пута, па из прва ћути и само се значајно смеши, кад га когод зашита, шта му се десило на путу. Доцније, кад питања престану, почне он сам, из далека, пола стидљиво пола несигурно, да изнаша на видик по гдекоји суптилни догађај, који му се бајаги на путу сам и наметао, те га је морао проживити, ма да га управо није ни тражио. Најпре говори као кроз зубе о случају у опште, затим о случајном положају, о говору, о вечеру, о мраку, дижући том приликом све већма свој глас, док не дође најзад до нашироког описивања, наглашавања и док не престане на послетку са свим да говори, већ се само ћутке смеши, онако победоносно, неоодољиво, да на тај начин свој успех најбоље изнесе на видик.

И то је песник, са врло живом маштом, и он слика оно, што се заиста није догодило, али слика у прози, тачним речма. Он се дакле само у спољашњем

облику разликује од првог нашег делије, што не употребљује ни стопе ни слике, али је у ствари тај исти.

Па баш је тај облик оно, што тако огромно дели једно од другог. Кад читамо песму, наравно ваљану, ми смо готови да песнику верујемо, па ма и врло мало, јер штујемо у њему генија, који на соколовим крилма иде небу у облаке; јер се клањамо духу, који уједно и пророчким оком види и осећа оно, од чега ће доћи други тек после голема труда и рада.

Да, ми их делимо, и тако их делимо, да их нећемо ни да срањујемо ни у животу ни у књизи, ни речма ни словом; тако их делимо, да првог зовемо песником а другог лажом

Па и у учинку, какве ли нема разлике. Ох, ала се радо дајемо од песника обманути, шта више, тражимо хотимице и силом, да се само обманемо, јер је та обмана тако слатка, тако нас усређава и задовољава, да и нехотице приклонимо главу своју и само нам се у шапутању са усана отме признање и благосиљање.

Да ли нам пружа и лажа уживање то? Ми му се из прва чудимо, за тим мало смејемо а најзад једимо, чим смо дознали, како нас је немилостиво обмануо.

Он може почети нову и лепшу причу, ми ћемо га слушати, јер можда лепо прича, али му веровати нећемо никако. А песнику? Та ми ћемо га тражити сами, навађаћемо га, да нам пева, било сад истине у његовој песми или не, слутили обману или угушивали слутњу силом.

Ох, та чаролија, то победно убеђење, што лежи у песми генијалног песника, то нас све измирује са скептичним сумњичањем, те ма да се захваљујемо Уланду, што нам је мало открио тајну песника, ипак се мало и срлимо на њ, што је, ма и умиљато, учинио то. Бого моја, та слутили смо то и без њега.

К. Р.

Шетња по Новом Саду.

XXX.

Лепа шетња до душе! Унаоколо четири зида а на вратима локот! Него, драга публико, ти си сад с оне стране локота! Да, да, нисам ја, ти си с оне стране локота, а ја сам с ове. Еј моја промо-надо, никад се више на твој смрад тужити нећу; славна агенција наша, никад ми више твоја прашина загушна бити неће, него ћу те кад се ослободим као мирис ружице и каранфила слатко удисати; баро код јовановске порте, зажелио сам те се, те кад те видим нећеш ми више бити смрдљива бара, него бистро језеро пуно бисер-шкољака и златних и сребрних рибица, и ако се још које дете у теби удави, нећу то сматрати за несрећу и кривицу варошке господе, него ћу сматрати, да је то дете отишло у вилинске станове као у андерсеновим причама русаљка; калдрмо новосадска нећеш ми од сада бити ергава и вратоломна, него ћеш ми изгледати као лакиран паркет у салонима ротшилдовим; бикови с вашара, што људе убијате, нећу вас више критиковати, него ћу вас сма-

трати за Јупитера, који се некад у бика претворио, те украо лепу Европу, те ће ми изгледати, да Нови Сад није више у Европи; шајкашки бугери, и ви ћете ми од сада милији и сјајнији бити, та нећу вас од селе за бугере држати, него за дукате и наполеондоре; с—шки поп Симо ни тебе више дирати нећу, него ћу за твоје здравље читати „Богородице дјево“, нити ћу те због оног венчања више секирати, јер веруј волео бих се и венчати, него овде седети; поп Димитрина „Катавасија“ и теби ћу од сада дати мира, нити ћу те кадгод у руку узети; картацијнице новосадске, да сте ми бар сада овде да се картамо, те да ми време прекартите, хоћу рећи прекратите; сада се кајем што сам вас толико секирао и увиђам да је паметније играти „фрише фире“, него писати за нашу публику; „Н. листе“ до сада сам те неколико пута можда мало у шали и увредио, ал' опрости ми, од сада ћу ти завидети, јер што ја несемем без кауције да радим то ти увелико чиниш свему свету на видуку.

Осам дана и 40 фор! Није мало ал' опет ми је милије, него да је обратно, т. ј. 40 дана затвора и 8 фор. глобе. Осам дана! Та за стварање читавог света требало је само 6 дана. Даклем, могао би се још један чигав свет, са (напетим) жабама и хрватском „Странком рада“ заједно, створити за то време и још би преостало два дана! Шта би се и шта дало урадити за тих 8 дана: за 8 дана могао бих ја да нисам затворен, купити један кредитни лоз и направити „хаупттрефер“; за 8 дана могао би ми умрети какав чика у Америци и оставити 200.000 долара (шајна или сребра?); за 8 дана је Ђена Павловић превео Змајеве „Ћулиће“ на мађарски језик; за 8 дана ће се обавити сви 75 избора на карловачки сабор и за 8 дана ће се услед тога једно 20 учитеља — комуниста — бламирати; за 8 дана се поп Н. никада трезнио није; за 8 дана је Грба-Лаза своју сермију прокартао, те му тестаменат после ништа важио није; за 8 дана је мој пријатељ-Ђока испросио девојку, венчао се и жена га оставила; за 8 дана је пробила вода насипе те потопила Сегедин; за 8 дана могао би „Стармали“ добити 5000 претплатника; за 8 дана могло би код нас изићи једно 300 разних календара ит.д.

Ал' кад суме осудили на 8 дана ја мислим да би право било, да ме свакога дана у вече пусте кући, јер ја нисам осуђен и на 8 ноћи, дакле ноћу могу код куће провести, или ако им није право код куће, а ја ћу у читаоничкој башти или код беле лађе, или код Лазе ит.д. па би ја зором дошао опет овамо с ове стране браве.

Аб.

С оне стране (не воде Саве, него) браве.

Гусле моје, гусле „Јаворове“
 Доведосте м' у нове дворове,
 На „шток“ други, на вармеђски Парнас,
 Где сам ево Максим Задрин данас,
 Па с висине у песничком лету
 Гледим (кроз зид) по широком свету.
 Ал' не видим пријатеље, знанце,

Већ све неке локоте и ланце,
И ма куда очи ми да мотре:
Видим пўта — (а не видим лотре).
На прозори решетке су јаке
А на врат'ма све гвоздене кваке,
(Но на мојим свега тога нема
А мој стражар може и да дрема.)
Мора бити у собама тима
Да богатих људи много има,
Те се тврдо забрављају врата
Да се не би наш'о какав брата,
Да се ноћу у собе увуче
Новац отме, а људе утуче.
Испочетка имао сам треме —
Али сад ми није дуго време:
По божијој оној заповести —
„Сужном иди!“ гости су ми чести.
Па ми носе јела и цигара,
„Пресу“, „Дајче“, „Заставу“, „Фигара“.
Тако бива све редовно да њу
Ноћу спавам, правим бригу мању;
Осам ноћи скратиће ми књига
А девета већ ми није брига!
Пијем вина свакојаке сорте,
Браћа носе печења и торте,
Долазе ми господа и госпе,
Пре ил' после ручка — кад ко доспе.
Свак се труди мени време скратит'
(Не желим им те визите вратит').
Сад не гутам варошкога праха,
Не покиснем пада л' киша плаха,
Ни порцију сад не плаћам виком,
Не будим се пијавачком виком,
По калдрми сад не крхам ноге,
Нити газим баруштине многе,
Једном речи: сад је све у реду,
Сви ме овде пријатељски гледу,
Ал' нешто ћу при свем том да запнем:
На уво вам поверљиво шапнем
„Код све среће и све добре воље
Свуда добро, код куће најбоље,
За то жеља из срца ми с' цепа:
Далеко им њина кућа лепа!“

Абуказем.

Београдска писма.

I

Драги мој Стармали!

Могоао би ја почети „Здравствуй! Ако си рад за мене чути ја сам хвала милостивом Богу здрав, које и теби желим да те ово моје мало речи затече,“ као што то њих хиљадама бербера, госпоне, калфића, практиканата, ђака, учитеља, професора, великих судија и совјетника овде код нас (а на сваки начин и тамо код вас) раде и што их је „Најновији Србски Секретарь“ научно и тиме би почетак био готов — али где збиља та и ја сам већ почео! Сад да почнем брисати, то не иде, елем нек оно горње ради „вечнога воспоминанија“ остане, а ти буди ми здраво!

Видео сам где се ти у твојој шетњи јадаш на

вашу публику да не иде у позориште а видиш код нас је то друкче, има их код нас који су ишли 5—8 пута у позориште да виде „слона“ (т. ј. Пут око земље) и отуда се може увидети колико је код нас развијен укус, и да јако ценимо уметност и вештине, за још јаснији доказ навешћу ти говор једне наше Српкињице са нашим господичићем, који сам ја из прикрајка дочуо.

Он. „Госпођице оћете ићи данас на концерат гђе. Јованке Јовановићеве (Стојковић)?“

Она. „Не верујем да ћу ићи.“

Он. „А за што ако смем молити?“

Она. „Знате, молила сам оца да ме сутра води у вел. пивару, тамо ће давати представу чувени Боско па би били велики трошкови.“

Он. „Али ја мислим гђеце, да много више вреди чути гђу Јованку, него гледати једнога швиндлера.“

Она. „А каква ми је молим хасна од концерта? ако ћу да чујем свирање у гласовир, то знам и сама, а певање? певање зна баш свако,“ али онаке вештине, што зна Боско, то ћете и ви допустити да су ретке.

Мислим да сад довољно знаш каква је наша публика и како се понашала према поменутој вештакињи — она је свирала са пуно вештине и осећаја али пред празним клупама и већином глумим ушима; а Боско? њему је код вас било добро па њему је и овде добро ишло.

Да збиља, ти можда и незнаш каква се овде важна промена догодила. Да није пало министарство? — Није. Да се није Кара-Пера одазвао позиву смеревског суда (вид. Срп. нов. бр. 50) и дошао да се брани? Није. За цело тешко би погодио ту важност, дакле знај: „преместили смо старе пијаче које су нам већ толико година незгодне (!) и донели смо их пред народни музеј и вел. школу. Питаћеш зашто баш ту? Е то има својих разлога, оће да се постигне велика олакшица, тако је на пр. да странцима олакшано да не морају ићи у музеј (те да моле г. г. послужитеље) да виде старине, сад ће их већ доста и у путу наћи у виду: старих дипломатских фракера, — подераних капута — искрпљених препотописких ципела и цилиндера — скрјаних точкова — разбијених корита — прокисли краставаца и усмрделих бундева; природњаци (филозофи) не морају да се муче по екскурзијама, јер ће имати увек на близу першуну шаргарепе и маунаста биља; филолози имаће врло згодне прилике за штудије језика док се сваде две земунске пиљарице; за хемичара, који тражи кисика и гушика биће увек спремна два три бурета покварена кисела купуса; статистичар моћи ће да броји колико има лењиваца и долгорукића; правник да штудира правно стање и одношаје кад се сваде госпоне жандари и пекарски шегрти; математичар да рачуна колико су нас преварили касали кад у место оке меса дају нам само три литре и да онда математички докажу, да је свуда тако и да то мора бити, дакле излази јасно на видик да смо добро учинили што смо их овамо донели, а о злим последицама, то јест о оним које су имале бити добре писаћу ти идући пут.

За сада остај ми здраво.

твој К. К.

Ђира. Шта, чујем да су Абуказема осудили на 8 дана затвора. Сиром, сад не може никуд да путује.

Сира. Па то је боље, Ћиро, него да су га осудили да путује у — Вац. Аб.

Ђира. Јеси л' чуо да хоће у Жабљу да бирају учитеља Нешковића?

Сира. А што да га бирају у Жабљу кад је он одавно изабран у Зелуцу. Аб

Нова деклинација.

На плакату сентомашких учитеља стоји „помозимо сами себима.“ Из овога се види, да по њиховој граматици реч „себе“ има и множине. И онда мора та множина овако изгледати :

1.	падеж	: себи (као н. пр. учитељи)
2.	„	: себа' (учитеља')
3.	„	: себима (учитељима)
4.	„	: себе (учитеље)
5.	„	: о, себи! (о, учитељи!)
6. и 7.	„	: себима (учитељима)

Жао нам је, што немамо при руци Чобићеву граматику, да видимо еда ли се слажу. Аб.

Уштипци.

= Абуказем вели у затвору: Ја би се радо мењао с Андрашијем, т. ј. да мени даду отпуст.

+ Један учитељ, који нема штације, добио је од власти допуштење, да може тражити да га изабере за сабор.

§. У стапарском срезу кандидати су два *Нике* (Максимовић и Грујић). *Ника* грчки значи „победа“, видећемо, чија ће бити победа.

*

† Један уредник штудира овако: Ако си сувише отворен, па кажеш све што ти је на срцу, можеш после лако бити затворен. Аб.

Абуказемов календар.

Август.

1. Једног уредника сврбе леђа — почешаће га државни одветник.

2. Једног адвоката сврби леви длан. Почешаће га клијенти.

3. Једног учитеља сврби — да буде посланик на сабору. Почешаће га наш брат Ш . . .

4. Учитељски плакат, где врбују за сабор вели: „Застава“ каже треба то и то, „ал' то није нужно“; али кад је „Застава“ некад говорила о повећању учитељске плате, како онда ови не рекоше: „та то није нужно!“?

5. Један уредник, који је осуђен на затвор вели: Хвала богу кад није овде примљен онај предлог србијанске скупштине да се уреднику даде 100 батина.

6. Преображење. Један попа пева „Преобразилсја јеси на горје“ — а парохијан му преводи и отпева „преобразио се се на горе (место на боље)“ (односећи на попу).

7. Андрашија док је био министар увек је седео на своме добру Терешу, сад пак како је захвалио (?) седеће од сада у Бечу.

8. Календар „Царић“ је дакле први излетео, сад ће ваљда испод његовог крила и „Орао“ да излети. (Нек је једанпут и обратно).

9. Штампарска погрешка: Један лист вели: То што је Аустрија окупирала, то је **басна** (место Босна.)

10. Биће кише: Баро-метар и Грофо-метар (Андрашија) су пали.

Сигуран лек.

„Узећете од овога лека свака два сахата по једну пуну капику. Немојте се шалити да пијете алкохолчна пића; једна кап вина или ракије стала би вас живота. Овај мој новопронађени екстракт једино вам је спасење!“

(Кад је доктор отишао).

„Оздравити и онако не могу, па што да се мучим овим манзафларијама? Јоване, допеси ми по литре ракије, али да не види мајсторица, и проспи потајно онај докторов екстракт, па кажи да сам га попио. Ја ћу да пијем ракије док још могу!“

(После 14 дана стојало је у новинама);

„Ја сам мој „Херцогски екстракт“ употребио код једног тешког болесника, снајдера Пере Ракиџија, код којег није било ни мало изгледа да ће оздравити, јер су сва друга средства безуспешна била. Већ после друге флаше приметио сам да се стање болесниково поправља, а како се болесник умео чувати од шткодљивих пића, то му је с дана на дан све боље бивало а сад је већ потпуно оздравио и ради свој занат. И тако по мом учињеном искуству могу гореспоменути екстракт најтоплије препоручити.

(Хумористично).

Др Блесанић.“

Како је доктор Севастијан Мудрић лечио своју жену.

Доктор Мудрић је чудноват човек. Флегматикус је *in optima forma*. А то је срећа за њега, јер његова је госпођа супруга — штоно веле — права аспида василијска.

Име јој је Макрена Мудрићка.

Доктор Севастијан има обичај, да кад и кад говори по штогод, али госпођа Макрена увек — одговара.

Али господин Севастијан је паметан човек, он се на то не обзире, него ћути и чека освету од вишег суштства.

Госпођу Макрену то веома једи; што дуже госп. Севастијан ћути, тим већа је њезина љутина. Последница је тога — да јој се проспе жуч.

Али онда би се г. Севастијан јако за њу заузео.

„О моја мила Макро! — моја добра Макрено! — моја драга Макрено! ја ћу ти нешто преписати; стање је твоје опасно — мораш се стрпити — мораш узимати, па ћеш опет оздравити.“

Госпођа Макра се јако боји смрти, те с тога одмах узме преписани лек, неко јако средство за чишћење, те одмах оздрави. Исти дан рећи ће она своме мужићу:

„Севастијане, данас ме мораш извести у шетњу, хоћу да идем мало у планину!“

„У планину! А зар не видиш, дете моје, да су се навукли страшни облаци, ено већ и киша пада.“

„Каква киша! Хоћеш само да ме једиш?“

„Добро дакле, не пада киша; али ено камење је све мокро.“

„Какво мокро камење! Ти или си ослепио или си заљубљен...“

„У тебе, у тебе, дете моје; па понеси бар кишобран, ја ћу мој понети.“

„Какав те кишобран напао на овом красном дану?! Ти га можеш понети кад си шмокљан, ја богме нећу!“

„Па добро, а ти немој.“

„При том остаде. Они отидоше у шетњу; он са — а она без. Међутим поче по мало киша да пада.“

„Мени се чини да пада киша,“ примети доктор Севастијан.

„Није него роткве!“

„Па добро, дакле нека не пада, „али ја ћу мој амрел ипак да раширим.“

Киша све крупнија пада.

„Је ли твоје мњеније да сада пада киша?“

„Немој ме једити, то је само мало облаком; не љути ме!“

Доктор Севастијан ућути опет мало. Сад већ киша поче људски да сипа. Госпођа Макрена се приближи своме Севастијану.

„Сад баш пада, је ли драга Макрице?“

„Ја видим већ да хоћеш да ме секираш; зар не видиш тамо како је небо ведро?“ (Увуче се под севастијанов амрел).

„Имаш право, женице, да је небо ведро, за то ћу да затворим кишобран; та и тако сија сунце, је ли?“

Киша је падала пљуском. Доктор Севастијан склопи флегматично свој кишобран.

Госпођа Макра дигне хаљину своју преко главе, и тако се пожуре кући. Успут се нађе Севастијан са својим

добрим пријатељем и другом доктором Берметићем, који им се одмах понуди на ручак.

„Ха, ха, ха, ха! Та ви сте покисли као мишеви. Како сте могли без амрела да идете, кад се тако наоблачило!“

„Без амрела, ко — ја?“ одговори Севастијан Мудрић, та ја имам амрел.“

„Па си ипак тако мокар!“

„Смешно! Зар ти не видиш да сунце сија, и да смо ми обоје сасвим суви?“

„Ко је то опет тако луд, да то мисли?“

„Ето реци мојој жени, а не мени.“

Преобуку се и седну да ручају.

Изнесе се чорба.

Ручак се започне.

„Макрице, душо, куварица је чорбу опет пресолила.“

„Хоћеш опет да ме једеш живу! Мени је још неслана; јел'те господине Берметићу, да чорба није доста посољена?“

Кад се Макрена окренула доктору Берметићу а Севастијан узме сланик, те успе у макренин тањир добру порцију соли у чорбу.

„Имате право, милостива,“ одговори доктор Берметић, „и ја ћу морати још мало посолити.“

„И ја, и ја,“ дода Макрена, те узме ножем прилично, соли и баци у свој тањир. Севастијан пожели својој супрузи добар апетит. Макрена поче јести чорбу ил' управо рећи саламуру, мргодила се и успијала, али није се хтела одати да јој је преславо.

Стол се спреми; Макрени је пресела чорба, те је прошао апетит и није више ништа могла да једе.

„Макро, Макро душо, ти си опет болесна, добро ће бити да ти препишем на знојење.“

„Није него,“ узне реч доктор Берметић, „та данас је игранка код окружног физика, па ко би још сад био болестан, јел'те милостива госпо?“

„О, та ја сам потпуно здрава. Мој муж хоће само да ми пркоси.“

„Добро, кад ти гако мислиш, онда хајде и ти с нама. Али ја ћу дати донети из шпитаља носила код окружног физика, да су у приправности, ако би ти се штагод догодило, да те могу одмах кући однети.“

Макрени позли на ове речи Севастијанове, те је хтела скоро у несвест пасти и оде у своју собу, а по слушкињи јави, да неће ићи на игранку, јер јој је доста врло зло. Севастијан јој напише теј за знојење па оде са својим пријатељем на игранку окружном физику.

Господин Мудрић је играо до поноћи а госпођа Мудрићка се знојила до поноћи. Сутра дан ујутру оздравила је госпођа Макрена потпуно.

То су поједине мање ствари, како је доктор Севастијан Мудрић своју жену лечио, а сада долази главни лек.

Госпођа Макра је особито волела псе, а највећма пинчеве, за њих се најјаче одушевљавала.

Годинама је чезнула за свиленим пинчем, али завидљива судба никад јој није ту топлу жељу срца њезиног хтела да испуни, те јој ништа друго не преостаде, него да се задовољи са сасвим обичним, простим пинчем, на којег је она целу своју нежност принела.

„Швамерл“ — тако је она звала свога керића, био је земичкине боје и кудрав; иначе добро прето, само је

имао — као што је доктор Севастијан приметио — то једно рђаво својство, да се по цели дан чешао, а то је била последица оних дугоногих скакућућих створења, за које је срећа, што не носе потковице на ногама. Та створења су се башкарила по вуни „швамерловој“ и ту су комотно животарила. Често је већ Севастијан жени својој предлагао, да кера отера, али то јој је било, као да јој очи копа. Госпођа Макра није хтела ни за које новце да се растане од свога милог псетанцета. Напослетку, кад није било друге помоћи, да се од кера курталише договори се Севастијан нешто са својим пријатељем доктором Берметићем. Једнога дана после оног пресољеног ручка дође доктор Берметић своје пријатељу Мудрићу у походе. Госпа је била сама код куће, т. ј. ако се може тако узети, јер госпа и њезин „Швамерл“ били су два нераздељива створа; она је држала свога „Швамерла“ на крилу и баш му је брисала очи.

Др. Берметић поздрави госпу са поштовањем и седне према њој на столицу.

Наједанпут паде његов поглед на псетанце.

„Милостива госпо, та то је кукавно псето болесно!“

Госпођа Макрена се трже.

„Та погледајте само, како му је поглед мутан — ја мислим — ја се бојим —“

„За име бога, господине, шта мислите, чега се бојите ви?“ повиче Макрена поплашено.

„Знате, милостива, ја сам био некад животињски доктор, ја познајем добро кереће болести.“

„Је ли то истина?“ запита госпођа Макрена, отуривши мало керче од себе.

„Заиста госпо и ако је већ нема, зацело ће је добити за који час.“

„Ви говорите у загонеткама, докторе, — шта ће добити, реците ми молим вас?“

„Та знате шта ће добити, добиће бесноћу, побесниће.“

Госпођа Макра јакне и баца псето далеко од себе.

Пре него што се госпођа Макра прибрала уђе у собу господин Севастијан Мудрић.

Десна му рука беше повезана, а он је направио веома мргодно лице.

Он седе код астала поред своје жене и пријатеља и укочи се. За тим узе чудноватим начином астал да гризе. Госпођа Макра је поплашено гледала шта Севастијан чини.

„Ја не знам шта ми је данас; од како ме је „Швамерл“ кад сам га јутрос хранио, мало угризо у руку свим сам постао друге нарави; све би нешто да уједам“. Случајно му паде поглед на чашу пуну воде. „Макрено, ако бога знаш, уклони ту флашу с водом, не могу да је гледим!“ Берметић је изнесе напоље. Наједанпут скочи Севастијан са столице као бесомучан, те поче по соби четвороношке ходати и све гристи, што му је на путу било.

„Милостива госпо“, рече доктор Берметић, водећи за руку Макрену, која је од страха дрекала и ван себе долазила, „бежимо одавде са овог несретног места! Ваш муж, а мој добри пријатељ је побеснио.“

„О боже, то је страшно; та и ја ћу зар побеснити, — о, помозите, помозите, будите избавитељ моје породице!“

„На срећу имам ја добар лек против тога; будите спокојни, ја сам лек изнашао, што га други доктори не знају. Само вас једно морам молити, а то је да ми преда-

те ваше кукавно псето, јер један део од њега мора ми послужити за лек, што ћу да га употребим код вашег мужа. Идите госпо онамо у другу собу, а ја ћу да останем код болесника.“ Др. Берметић веже, као бајаги, псету ноге. „Сад дајте брзо хартије, перо и мастила.“ Госпођа Макрена донесе све то.

За час беше рецепт готов.

„Тако, сад нека се пошље овај рецепт „код веверице“, а вама госпо имам да речем једну опомену. Немојте нашега мужа ни кад оздрави да љутите и узнемирујете, и пазите увек, да не дође у гњев, јер бесноћа и кад се излечи могла би, кад би се наљутио, опет се појавити и то много јаче и по вас опасније, него што је сада. Прави лек ја ћу већ сам набавити, а к томе ми треба ваш кер. Оно, што сам преписао, само је за овај мах, да га уталожим.“

Све се учини, као што је доктор Берметић саветовао, Побеснели је остао на само у својој соби и употребљавао је медацину из куће „код веверице.“

Сирота Макрена није ни сањала, да у кући код „веверице“ има додуше и апотека, али је у истој кући био и биргуз, који је исто име носио.

Госпођа Макра била је од тога добана јпокорнија жена и никад вишеније дражила мужа својом упорношћу.

По „Хумористикону“

Аб.

Пуши се.

А што ви, бирташице, не наложите ту собу, ви'те каква је то зима на пољу!

— Имате право, али чим наложим собу, одмах је пуна дима.

Ваљда вам не ваља фуруна?

— О, не, она је добра.

Ил' ваљда није скоро чипшћен одак.

— Јуче је баш био оџачар.

Ил' ваљда сунце упира у димњак.

— Није него још нешто!

Па да шта је онда?

— Знате чим ја наложим фуруну, те угрејем собу, одмах се скупе у соби наш млади господин, па адвокатов писар, па ноћни стражар, па мој муж, те запале њихове луле и *нашуне пуну собу дима.*

„Х.“

Св. Макевија.

На св. Макевију седео попа код своје куће, па једе печења. Дође к њему неким послом један Шокац, па видећи га, где једе меса, рећи ће: Бога вам попо зар ви мрсите, кад једете печења на св. Макевију, а нама наш попа неда!“

„Недам ни ја мојима, одговори попа, нека сами себи*) куше!“

*) Писац вели „сами себи“, а зар он није читао окружницу септомашких учитеља, где стоји да треба казати „сами себи~~ма~~“. Нека узме г. писац писма оне окружнице за учитеља српске граматике.

Ћука и Шука.

Ћука. Бога ти Шуко шта ћу ја да радим с овим мојим капутом, сав је издеран и прорешетан?
Шука. Лудо једна па лако је то! Исеци само све те рупе напоље, па ће бити капут цео.

„X.“

В е р о в а т н о.

Купац. Лепо сте ви мене преварили с оним коњем, што сам га од вас купио.

Продавац. А како то?

Купац. Та ето само је три дана био код мене, па већ је црко.

Продавац. То ми је чудо, а верујте, код мене то није никад урадио.

„X.“

П а б и р ц и.

НИЈЕ ЛАЖ. — Један, који се вратио из Русије, приповедао је својима код куће овако: Помислите само, у Русији је тако густа магла, да сам једанпут укуцао у маглу ексер, па обесио о њега пешир!

СА КАТЕДРЕ. — Неки врло учен професор овако је дефинирао воду: Вода је бистра, провидљива течност, која је људима у пређашња времена за пиће служила.

С МАЛИМ ЗАДОВОЉАН. — Просијак: Зима ми је, па бих молио штогод топло. Куварица: Жао ми је, али немам више ни чорбе ни „душпајза“. Просијак. Па ја ћу примити и какву бунду, само ако је топла.

ИЗЛИШНО. — Доктор буде позван једноме болесном сељаку и дошав к њему узме да му опипа пулс. „Молим господине докторе, не боле мене рупа, овамо ви гледајте стомак, ту мене тишти!“

ЗАВУНИО СЕ. — Један сељак путовао са поном и бербериним; сви троје су ноћили у неком бирцузу у једној соби, а бербер из комендије метне попин ћелепуш сељаку, који је тврдо био заспао, на главу. Кад бирташев слуга — по налогу — сутра дан у јутру сву тројицу пробуди ради даљег путовања, напипа сељак пола спавајући на својој глави ћелепуш, те ће онако у забуни рећи: „Та тај луди слуга пробудио је господина попу место мене!“

Падеж.

Они српски учитељи, што у својој окружности скројеше трећи падеж од „себе“ — „себима“, види се да се у падежу добро разумеју, те ће без сумње и при изборима посланика дочекати — падеж.

Аб

Тиран.

„Тиране, који си дошао да ми крв сисаш! Стаманићу те, да ти се ни трага не зна. Тако нека сви тирани прођу!“ повиче срдито мој пријатељ Стеван, и лупи дланом — *комарца*, што му је слетио на леву руку.

Аб.

Добар адвокат.

Ономад је у Бечу бранио пред судом неки адвокат једнога господара, чији је кер ујео некаквог Венцеслава. Господар тај буде ослобођен и из захвалности пошље своме адвокату 50 фор., и у писму му међу осталим вели: „Ви сте господине мене тако вештачки бранили, да је напоследку изгледало, да није мој кер ујео Венцлава, него се чисто чинило, да је Венцлав ујео мога кера.“

Српске песме.

Што се најрадије певају.

I.

Без тебе драга не могу (рече један и запали своју лулу).

Радо иде Србин у војнике (кад не може да се ослободи).

Ти плавиш зоро златна (а ми сад тек идемо из бирцуза кући).

Радуј се млада нево (младожењу ће ти скорим одвести у солдате).

Аб.

Из американских новина.

Једне американске новине причају о некој бури, што је била у Манезоти и околини, те вели шта је све та бура учинила:

Осам волова је пребацио ветар преко реке, која је осам стотина стопа широка. Затим је бура дигла у вис сву воду из једне баре и одбацила је далеко, где се и сада у виду језера налази. Једном човеку је ветар одувао чизме с ногу. Другом човеку је вијор однео стражњи део капута, а на предњој страни му је ветар закопчао сва дугмета од доле горе. Једну стару госпу је однела бура у вис као „луфтбалон“, а кад је падала доле, задржи се јашећи на телеграфској жици, где ју је унук њезин нашао и на мердевинама скинуо доле. Судац Морган приповеда, да му је ветар однео не само кућу, него и подрум и још два бунара у још их и до данас није нашао.

Богме је то страшна бура била!

„Стармали“ излази 10., 20 и последњег дана у сваком месецу.

Годишња цена 4 ф. годишња 2 ф. на 3 месеца 1 фор. За Србију, Црну Гору, Босну и Херцеговину на целу годину 50 гр., на по године 25 гр. на 3 месеца 13 гр. чар.

Писма и све што се тиче уредништва, нека се пише на адресу Др. Илије Огњановића у Новом Саду, а коме је наручије Дру Јовану Јовановићу Змају у Београд. Претплату пак и огласе, ваља слати на штампарију А. Пајевића у Нови Сад. Цена је огласима 5 новч. од једне врсте.

Нове књиге.

(Под овим насловом навестићемо сваку књигу, која се уредништву тога ради припошље.)

Певанија Змај-Јована Јовановића свеска четврта, издаје српска књижара Браће М. Поповића у Н. Саду. Српска народна задружна штампарија 1879. Цена 65 новч. или 8 гр. дивот-издању, а 40 новч. или 5 гр. издању за народ на обичној лепој белој хартији. Ко се претплати на цело издање Змајеве певаније, добија још и лепу премију као уздарје.

Зоологија за учитељске и више девојачке школе. Израдио Владан Арсенијевић, професор српске учитељске школе у Карловцу. Издање штампарије А. Пајевића у Н. Саду. 1879.

Царев гласник. Од Москве до Иркутка. Роман у две књиге. Написао Јулије Верн, превео Сава Петровић. Књига прва и друга. Издаје српска књижара Браће М. Поповића у Новоме Саду I. књига 278 страна, II. 264 стране. Цена свакој књизи 90 новч. или 1 ф. 80 новч. обема. Ово је X. и XI. свеска библиотеке за женски свет, коју издаје иста књижара.

Царић мали календар са сликама за 1880. год. која је преступна и има 366 дана. Уређује уредник „Орла“. Цена 20 новч. или 2 гр. чар. Издање Штампарије А. Пајевића у Н. Саду. 1879.

Претплатнике из Босне и других крајева

молимо нека плаћају писма кад претплату шаљу, јер за свако њихово неплаћено писмо морамо да платимо 33 новч., а колико нама онда остаје?

Наклада „Стармалог“.

Позив на претплату.

Ових дана изаћи ће из штампе

ПРВО КОЛО ПЕСАМА ОД ЈАШЕ —.

Песме су махом оригиналне а са врло малим изузетком досад не штампане.

Ово је „коло“ измешано; „лирска“ песма се не „женира“ да стане уз „драмску“ а и сам „ениграм“ узима себи слободу, да се у ово „коло“ увати. Музика, по којој се — рекли би цело ово „коло“ креће, модерна је и напредна, а усклици, који се из песама чују, гласе једино: „светлост и слобода!“

Неке од ових песама штампане су у „Стражи“, одакле их је г. В. Пеласић прештампано у својим „узоритим беседама и несмама“.

Ми позивамо све пријатеље српске књижевности, да се на ову књигу претплате, особито „млађе колена“, коме писац и посвећује ово „коло“ својих песама.

Књига ће изнети око 6 штампани табака велике осмине, на финој хартији, а цена јој је 40 новч. Скупљачима на 8 књига једну на дар, а књижарима рабат од 25—30 %.

Претплата и наручбине нека се шаљу на потписаног у Вршац.

Умољавају се сви наши и хрватски листови да овај оглас одштампају.

Вршац на св. Пантелију 1879.

Ћоста Лера, издавач.

„ОРАО“

ВЕЛИКИ ИЛУСТРОВАНИ КАЛЕНДАР

за год. 1880.

ушао је у штампу — што јављамо растуривачима и читачима овога календара.

Излишно је данас тропити много речи у похвалу овога календара, који је за ово пет прошлих година у 70.000 примерака распрострањен по свима крајевима где има Срба.

Ми смо и за идућу годину прегли свом моралном и материјалном снагом да нам „Орао“ буде изврстан садржајем и леп обликом својим. У то име помажу нам први српски књижевници својим умним прилозима, а илустрације за календар израдили су нам извршене снаге по првим уметничким заводима у Европи, не мање смо се састарали и за фину, белу артију и укусну штампу.

Цена је „Орлу“ за год 1880. — 50 новч. или 1 динар. Растуривачима дајемо уобичајени рабат.

Пре „Орла“ сад је баш излетео као први календар за год. 1880.

„ЦАРИЋ“

МАЛИ КАЛЕНДАР СА СЛИКАМА,

са одабраним поучним и забавним садржајем а ценом од 20 новч. или 2 гроша. Ко поручи исти за готов новац на више, добија га за 12 новч.

Наручбине на „Орла“ и „Царића“ прима

ШТАМПАРИЈА А. ПАЈЕВИЋА У Н. САДУ.
као наклада „Орла“ и „Царића“.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА